

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного
факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“30” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання фахових дисциплін у середній школі

освітній рівень	другий (магістерський)
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література) (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Факультет	філологічний

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Методика викладання фахових дисциплін у середній школі** для здобувачів освіти спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
(назва навчальної дисципліни)

Розробник: Сокіл-Клепар Н.В., доцент, кандидат філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

_____

(Купчинська З.О.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«29» серпня 2022 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “30 ” серпня 2022 року № 1

“30” серпня 2022 року

Голова

_____

(Крохмальний Р.О.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	
	Освітній рівень: другий (магістерський)	Семестр	
		2-й	
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
		16 год.	
		Практичні заняття	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних: 2 год. самостійної роботи: 5,5 год.	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	16 год.	
		Самостійна робота	
		88 год.	
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 26,7%

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з особливостями викладання фахових дисциплін у середній школі; з традиційними та інноваційними методами, прийомами та формами викладання; цифровими засобами презентації навчального матеріалу.

Завдання: виробити у студентів уміння викладати фахові дисципліни у середній школі; зорієнтувати у критичному відборі матеріалів для проведення різних типів уроків; навчити застосовувати традиційні та інноваційні методи й прийоми під час викладання фахових дисциплін.

знати:

- завдання курсу «Методика викладання фахових дисциплін у середній школі»; особливості мовно-літературної освітньої галузі;
- історико-теоретичне формування навчальної дисципліни;
- технології організації уроків із фахових дисциплін у середній школі;
- особливості класичних та новітніх форм і методів організації української словесности;
- можливості застосування цифрових інструментів Google для вивчення фахових дисциплін у середній школі;

вміти:

- викладати українську мову та літературу в межах сучасного освітнього процесу;
- аналізувати основні методичні праці;
- планувати, організовувати різні види навчальних і позакласних занять;
- підготувати фрагменти уроків з української мови та літератури, застосовуючи традиційні та інноваційні технології навчання.

Вивчення вказаної дисципліни передбачає формування таких **загальних компетентностей:**

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність працювати в команді та автономно;

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в освітніх закладах, цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 2. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей учнів, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей, формувати дослідницьку компетентність учнів, розвивати в них критичне мислення.

ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 6. Здатність організувати комунікацію учнів, запобігати та протидіяти проявам насильства (булінгу, мобінгу) в освітньому середовищі, створювати рівноправну, справедливу і доброзичливу атмосферу на заняттях з української мови та літератури, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їхніх соціально-культурно- економічних особливостей.

ФК 7. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів, зокрема здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 8. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах мовно-літературного розвитку дітей та молоді, враховувати психофізіологічні характеристики дитини у процесі навчання української мови та літератури, бути модератором індивідуальної освітньої траєкторії учня.

ФК 9. Усвідомлення художньо-виховного, національно-світоглядного, творчо-розвивального потенціалу мови та словесного мистецтва для дітей та молоді, здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК 10. Здатність застосовувати вербальний коментар щодо виконання вправ у лаконічній та доступній для школярів формі.

ФК 11. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять з української мови та літератури.

ФК 12. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 13. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище в процесі навчання української мови та літератури;

очікувані результати:

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 4. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Застосовувати традиційні та інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі, упроваджувати сучасні технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 6. Здійснювати добір методів, форм і засобів навчання української мови та літератури відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та індивідуальних особливостей учнів.

ПРН 7. Здійснювати диференційоване навчання для забезпечення освітніх потреб та розвитку учнів із врахуванням їхніх індивідуальних особливостей, у тому числі при роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПРН 8. Створювати сприятливі умови для навчання та самореалізації учнів з врахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей і потреб, вчасно розпізнавати ознаки насильства (булінгу, мобінгу) та здійснювати заходи щодо запобігання і протидії будь-яким видам насильства.

ПРН 9. Застосовувати індивідуальні підходи, ефективні методики формування та розвитку національного світогляду, ціннісних ставлень учнів до української мови, мистецтва, культури, держави, до себе самих та інших осіб.

ПРН 10. Застосовувати у процесі навчання української мови та літератури методики і технології розвитку в учнів критичного мислення із врахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 11. Використовувати ефективні прийоми мотивації учнів до навчання, стимулювання їхньої навчально-пізнавальної діяльності, розвивати творчо-пошукові здібності учнів, організовувати їхню дослідницьку діяльність з філології, керувати проектами, здійснювати моніторинг науково-дослідницької діяльності учнів.

ПРН 12. Створювати навчально-методичні матеріали з української мови і літератури, зокрема електронні (цифрові), використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації навчання української мови і літератури, проєктної, навчально-дослідницької, творчо-пошукової діяльності учнів у галузі філології.

ПРН 13. Застосовувати різні методики та інструменти оцінювання і моніторингу навчання учнів, визначати їх ефективність і доцільність використання в освітньому процесі, забезпечувати дотримання академічної доброчесності.

ПРН 16. Знати систему мови, норми української літературної мови, історію української мови і літератури, сучасні процеси і тенденції, інтерпретаційні практики та застосовувати ці знання для моделювання змісту навчання української мови і літератури в середній школі.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі, здійснювати результативну підготовку учнів до самостійного літературознавчого аналізу художнього тексту.

ПРН 19. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для ефективного розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя, у т. ч. у педагогічній діяльності.

ПРН 21. Планувати і здійснювати дослідження в галузі педагогіки та філології на належному рівні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історико-теоретична характеристика дисципліни	
1.	Поняття навчальної (фахової) дисципліни. Предмет, мета, завдання курсу, зв'язок з іншими дисциплінами. Особливості та призначення мовно-літературної освітньої галузі. НУШ і мовно-літературна галузь.
2.	З історії української лінгвометодики та методики літератури. Аналіз сучасних праць із методики викладання філологічних дисциплін у середній школі.

Змістовий модуль 2. Традиційне та інноваційне у викладанні фахових дисциплін	
1.	Традиційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване та ін.). Особливості класичних методів і прийомів навчання філологічних дисциплін у середній школі (усний виклад (розповідь, пояснення вчителя), бесіда, спостереження й аналіз мовних явищ, робота з підручником, метод вправ).
2.	Інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (особистісно орієнтоване, групове, ігрове, інтерактивне, мультимедійне, мережеве та ін.). Специфіка інноваційних методів і прийомів представлення філологічного матеріалу на заняттях у середній школі (буктрейлер, дискусії, дебати, листи самооцінювання, ментальні мапи, мозковий штурм, «перевернутий клас», піраміда позитивних почуттів, ситуативне моделювання, сторітеллінг, рефлексія).
3.	Роль застосунків Google, інтерактивних вправ (LearningApps.org) та аркушів (Wizer.me), QR-кодів, вебквестів у викладанні фахових дисциплін при змішаному та дистанційному форматах навчання. Алгоритми створення таких завдань із мовно-літературних дисциплін у середній школі.

Змістовий модуль 3. Факультативні заняття з філологічних дисциплін	
1.	Позаурочна система навчання філологічних дисциплін у загальноосвітній школі. Методика проведення факультативних занять із філологічних дисциплін. Створення шкільних лінгвістичних осередків, літературних студій та спецкурсів із метою активізації філологічної діяльності.
2.	Засади формування віртуального філологічного середовища (Google Sites). Ведення спільного учнівського блогу з філологічної тематики (Blogger).

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		л	п	інд	с р с
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Історико-теоретична характеристика дисципліни					
Тема 1. Основні засади й розуміння «Методики викладання фахових дисциплін у СШ».	11	2	2		7
Тема 2. Історія та сучасність методичних фахових дисциплін.	12	2	2		8
Разом – змістовий модуль 1	23	4	4		15

Змістовий модуль 2. Традиційне та інноваційне у викладанні фахових дисциплін					
Тема 1. Традиційний підхід до викладання філологічних дисциплін у середній школі (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване навчання).	18	4	4		10
Тема 2. Технологічний (інноваційний) підхід до викладання філологічних дисциплін у середній школі (особистісно орієнтоване, групове, ігрове, інтерактивне, мультимедійне, мережеве навчання).	23	4	4		15
Тема 3. Застосунки Google, інтерактивні вправи та аркуші у викладанні й навчанні фахових дисциплін у середній школі.	14	2	2		10
Разом – змістовий модуль 2	55	10	10		35

Змістовий модуль 3. Факультативні заняття з філологічних дисциплін					
Тема 1. Факультативні заняття з філологічних дисциплін. Принципи створення шкільних лінгвістичних осередків, літературних студій, спецкурсів.	20	1	1		18
Тема 2. Спільний сайт та ведення блогу як активізація філологічної діяльності учнів.	22	1	1		20
Разом – змістовий модуль 3	42	2	2		38
Усього годин	120	16	16		88

5. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Т. 1. Основні засади й розуміння «Методики викладання фахових дисциплін у СШ».	2
2.	Т. 2. Історія та сучасність методичних фахових дисциплін.	2
3.	Т. 3. Традиційний підхід до викладання філологічних дисциплін у	2

	середній школі (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване навчання). Особливості класичних методів і прийомів навчання філологічних дисциплін у середній школі	
4.	Т. 4. Технологічний (інноваційний) підхід до викладання філологічних дисциплін у середній школі (особистісно орієнтоване, групове, ігрове, інтерактивне, мультимедійне, мережеве навчання).	2
5.	Т. 5. Інноваційні методи і прийоми представлення філологічного матеріалу на заняттях у середній школі (буктрейлер, дискусії, дебати, ментальна мапа, мозковий штурм, «перевернутий клас», піраміда позитивних почуттів, листи самооцінювання, ситуативне моделювання, сторітеллінг, рефлексія).	2
6.	Т. 6. Застосунки Google, інтерактивні вправи та аркуші у викладанні й навчанні фахових дисциплін у середній школі.	2
7.	Т. 7. Факультативні заняття з філологічних дисциплін. Принципи створення шкільних лінгвістичних осередків, літературних студій.	2
8.	Т. 8. Спільний сайт та ведення блогу як поглиблення філологічної діяльності учнів.	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Проаналізувати три праці вчених (на вибір; різних часових відтинків) з методики викладання філологічних дисциплін у загальноосвітній школі.	30
2.	Підготувати фрагмент уроку української мови (тема – на вибір), застосувавши метод сторітелінгу.	20
3.	Підготувати життєпис письменника за допомогою інтерактивної мапи (GoogleMaps) (нанести основні населені пункти з життя та творчості письменника).	20
4.	Проаналізувати програми факультативів з української мови та літератури. Створити презентацію власного проекту лінгвістичного осередка або ж літературної студії у середній школі.	18
	Разом	88

Організація самостійної роботи

Для самостійної діяльності студентам надається можливість виконати низку робіт, що сприятимуть розвитку критичних, наукових, креативних, дослідницьких здібностей здобувачів освіти.

Види самостійної роботи:

Реферат. Допоможе студентам синтезувати погляди вчених на певну проблему, а також навчить критично осмислювати прочитаний матеріал, висловлювати власну думку щодо конкретного питання. Обсяг – 6 арк. Кількість джерел – 3.

Максимальний бал – 5.

Презентація. Створення презентації сприятиме пошуковій, логіко-конструктивній та науково-дослідницькій діяльності студентів. Кількість слайдів – 10–12. Список літератури – 7–10 джерел. Обов'язкова наявність початкового та прикінцевого слайдів із зазначенням теми презентації, авторства.

Максимальний бал – 10.

Творчий мініпроект.

- 1) Створення буктрейлера до твору зі шкільної програми. Обов'язкова тривалість 1-3 хв., перелік ресурсів, вказівка авторства.
- 2) Створення біографічної мапи письменника. Обов'язково нанести 3–5 локацій із фото та описом.

Максимальний бал – 10.

7. Методи навчання

Основні методи:

- ✓ пояснювально-ілюстративний;
- ✓ евристичний;
- ✓ репродуктивний;
- ✓ дослідницький;
- ✓ проєктний.

Передбачені також дискусії, створення QR-кодів, інтерактивні вправи, зокрема на платформі LearningApps.org, використання застосунків Google для онлайн-тестування., презентації, кросворди, філворди, лінгвістичні ігри та ін.

8. Методи контролю

Поточний контроль (усний) на практичних заняттях, написання і презентація модульних робіт. Підсумковий контроль - іспит (тестування)

9. Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
Т. 1	Т. 2	Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 1	Т. 2	50	100
5	5	5	5	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	--	--

10. Методичне забезпечення

1. Сокіл-Клепар Н. Методика викладання фахових дисциплін у середній школі. Електронний курс. URL: <https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1284>

11. Рекомендована література

Загальнометодичне спрямування

1. Боровік О. Педагогічне проектування як показник творчого потенціалу вчителя. Херсон, 2010.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання. К., 1997.
3. Дзюба І. Які інновації потрібні науці та нації. *Урок української*. 2000. № 2.
4. Зміст і технології шкільної освіти: збірник наукових праць. К., 2007.
5. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. / [уклад. О. Пометун, Л. Пироженко]. К., 2002.
6. Косогова О. О. Метод проектів у практиці сучасної школи. Харків, 2010.
7. Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія. Умань, 2014.
8. Мелешко В. В. Організіція профільного навчання на засадах мережевої взаємодії в освітніх закладах сільської місцевості в контексті сучасної української школи. URL: <http://ipvid.org.ua/upload/iblock/c31/c31dcd28521c5a1609793b020742d137.pdf>
9. Методика компетентісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник. К: «Конві принт», 2020.
10. Навчання в дії. Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: метод. посіб. / [укл. А. Панченков, О. Пометун, Т. Ремех]. К., 2003.
11. Онищук В. А. Типи, структура й методика уроку в школі. К., 1996.
12. Освітні технології: Навч.-метод.посібник / [за ред. О. Пехоти]. К., 2001.
13. Особистісно орієнтований урок: конструювання та діагностика / [Лукьянова М.І., Разіна Н.А., Абдулліна Т. М. та ін.]. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007.
14. Педагогічні технології у безперервній професійній освіті / [за ред. С.О. Сисоєвої]. К., 2001.
15. Педагогічний словник / [за ред. М. Ярмаченка]. К., 2001.
16. Питання проблемного навчання. К., 1978.
17. Пехота О. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: монографія. Миколаїв, 2005.
18. Полулях А. В. Формування професійної компетенції майбутнього вчителя засобами інноваційних освітніх технологій. Житомир, 2005.
19. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007.
20. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К., 2004.
21. Романовська М. Б. Метод проектів у навчальному процесі (методичний посібник). Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. 160 с.
22. Семенов О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки: навчальний посібник. К., 2008.

23. Сікорський П. І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. Львів: Каменяр, 1998.
24. Технологія тренінгу / [упоряд. О. Главник, Г. Бевз]. К., 2005.
25. Український педагогічний словник / [за ред. С. Гончаренка]. К., 1997.

Українська мова

1. Варзацька Л. Формування оргдіяльнісних умінь на уроках української мови в старшій школі на академічному рівні: метод. посіб. К., 2012.
2. Горошкіна О. М., Голуб Н. Б. Концепція навчання української мови учнів ліцею. К.: «Педагогічна думка», 2019.
3. Горошкіна О. М., Греб М. М., Горошкін І. О. Караман С. О. Функції QR-кодів у структурі підручника української мови. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 78. Вип. 4. С. 32–46.
4. Донченко Т. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. К., 1995.
5. Донченко Т. К. Основні види комунікативних умінь та умови їх формування. *Організація навчальної діяльності на уроках української мови*. К., 1997.
6. Єлісеєва С. М. До проблеми нетрадиційних форм навчання на уроках української мови та літератури: навчальний посібник. Вінниця, 2006. 133 с.
7. Єрмоленко С. Я., Мацько Л. І. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. *Дивослово*. 1994. № 7.
8. Забейворота І. М. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури. Запоріжжя, 2013.
9. Захлюпана Н. Україні – українські школи. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. Львів, 2010. С. 227–232.
10. Зінченко В. П. Професійна орієнтація учнів на уроках української мови та літератури: методичний посібник. Глухів, 2010.
11. Ігрові технології на уроках української мови: 5-8 класи / [упоряд. Н. Б. Коржова та ін.]. К., 2012.
12. Інтелектуальні ігри на уроках української мови та літератури / [упоряд. К. Голобородько]. Харків, 2006.
13. Інтерактивні технології на уроках української словесності / [уклад. Р. Оришин]. Тернопіль, 2008.
14. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000.
15. Костів О., Сколоздра О. Методика викладання української мови: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Посвіт, 2018. – 202 с.
16. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів, 2006.
17. Кравець М. В. Інтерактивна робота на уроках словесності. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2003. № 4(4).
18. Кравчук Т. М. Творчі роботи з української мови в 4-8 класах. К., 1991.
19. Критичне мислення на уроках української мови та літератури / [упоряд. Крайня М. І.]. Харків, 2009.
20. Марченко Л. М. Робота з лексичними синонімами на уроках української. К., 1989.
21. Лукич С. П. Бесіда на уроках мови. К., 1990.
22. Мельничайко В. Я., Пентилюк М. І., Рожило Л. П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. К., 1982.
23. Методика викладання української мови / [за ред. С. І. Дорошенка]. К., 1999.
24. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів / [за ред. М. Пентилюк]. К.: Ленвіт, 2000.

25. Нищета В.А. Технологія життєтворчих проєктів на уроках української мови та літератури: Навчальний посібник. Харків, 2009.
26. Омельчук С. А. Етапи розвитку української лінгводидактики за часів незалежності України. *Педагогічні науки*. 2022. С. 5–14.
27. Онкович Г. Українознавство і лінгводидактика. К.: Логос, 1997.
28. Пентиліук М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8.
29. Пентиліук М.І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови. *УМЛШ*. 1999. № 3.
30. Пентиліук М.І. Особливості технології уроку мови. *Дивослово*. 1998. № 4.
31. Передерій Г. Р. Позакласна робота з української мови. К., 1980.
32. Піскорська Л. Використання тестових завдань як одна із форм роботи з розвитку логічного мислення школярів. *УМЛШ*. 2001. № 2.
33. Потапенко О. І. Гурткова робота з української мови в 4-8 класах. К., 1989.
34. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: посібник для студентів педагогічних університетів та інститутів. К., 2003.
35. Практикум з методики навчання української мови / [за ред. М. І. Пентиліук]. К.: Ленвіт, 2003.
36. Рускуліс Л. В. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях. Навчальний посібник. Одеса, 2022.
37. Скуратівський Л. В. Пізнавальні завдання з української мови. К., 1989.
38. Сокол І. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник. Запоріжжя, 2014.
39. Стельмаховиич М.Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4-8 кл. К., 2001.
40. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. К., 1991.
41. Шляхова В.В. Удосконалення орфоепічних навичок школярів. *УМЛШ*. 1991. № 12.

Українська література

1. Бондаренко Ю.І. Теорія і практика навчання української літератури на філософсько-історичних засадах у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Ніжин, 2009.
2. Бугайко Т.Ф. Навчання і виховання засобами літератури. К., 1973.
3. Гнаткович Т., Ходанич Л. Як сформувати вчителя інноваційно-компетентною особистістю. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. К., 2007. № 8. С.60–65.
4. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Чернівці, 2004.
5. Кисілевська-Косик Л. Українська література в старших класах середньої школи: Посібник для вчителя. Львів, 2003.
6. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: монографія. Вінниця, 2006.
7. Мазуркевич О. Р. За рідне слово в рідній школі: На шляху становлення методики української літератури. К.; Херсон, 1995.
8. Малецька І. В. Формування художньо-творчих умінь майбутніх учителів-філологів у процесі фахової підготовки. Навч.-метод. посібник. Одеса, 2015.
9. Методика викладання літератури: Термінологічний словник / [за ред. проф. А. Л. Ситченка]. К., 2008.

10. Микитюк В. Практикум з методики викладання української літератури. Львів, 2011.
11. Микитюк В. І. Принципи проблемності у викладанні української літератури. *Дивослово*. 2005. №1. С. 20–23.
12. Наукові основи методики літератури: навчально-методичний посібник / [за ред. Н. Волошиної]. К., 2002.
13. Нежива Л. Л. Українська література в загальноосвітній школі: навчально-методичний посібник. Луганськ, 2010.
14. Панченко В. Урок літератури: [книга для вчителя]. Кіровоград, 2000.
15. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середній школі: навчальний посібник. К., 2000.
16. Пультер С.А., Лісовський А.М. Методика викладання української літератури в середній школі: курс лекцій для студентів-філологів. Тернопіль, 2004.
17. Соп'яненко К. Г. Творчий пошук нових форм, методів і засобів вивчення української літератури у сучасній середній загальноосвітній школі. Глухів, 1999.
18. Степанишин Б. Нові підходи до викладання української літератури. *Дивослово*. 1995. № 1. С.44-46.
19. Степанишин Б. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. К.; Тернопіль, 2003.
20. Степанишин Б. І. Викладання української літератури в школі. К., 1995.
21. Телехова О. Вивчення теорії літератури в школі. Х., 1998.
22. Токмань Г. Вивчення епосу в школі: структура аналізу, прийоми роботи, екзистенційні особливості інтерпретації. 2002. № 9. С.15–18.
23. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція: монографія. К., 2002.
24. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. К., 2012.
25. Токмань Г. Система завдань з української літератури для учнів шкіл, гімназій, ліцеїв. *Дивослово*. 2001. №11. С. 56–59.
26. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. К., 2011.
27. Шуляр В. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014.

Український фольклор

1. Бабич М. Формування естетичного світогляду дітей засобами музичного фольклору. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Рівне, 2002. Вип. 2. С. 107–108.
2. Вернигора О. Специфіка вивчення усної народної творчості учнями основної школи. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2015. № 12. С. 4–32.
3. Грицак Н. З живого джерела (вивчення казки як виду у 5-6 класах). *Дивослово*. 1994. № 7. С. 39–41.
4. Кейда Ф. Вивчення українського героїчного епосу в 10 класі. *Дивослово*. 1998. № 9. С. 42–46.
5. Кейда Ф. Ознайомлення восьмикласників із творами народної лірики. *Дивослово*. 1999. № 6. С.31–33.
6. Коломієць В. Образ Івана Мазепи у фольклорі та літературі. *Дивослово*. 2006. № 2. С. 8–13.
7. Криворучко О. Урок узагальнення за темою «Українські народні казки»: (Казковий КВК). *Дивослово*. 1996. № 4. С.38–40.
8. Куценко Л. Історія роду в легендах і переказах. *Дивослово*. 1995. № 3. С. 50–52.
9. Куценко Л. Кожне сільце має своє слівце. *Дивослово*. 2000. №4. С. 54–55.
10. Мізюк І. Прилучення школярів до духовної народної скарбниці: (фольклорні експедиції). *Дивослово*. 1997. № 11. С. 52–53.

11. Музика Т. Народні казки: «Про правду і кривду»: урок у 5 класі. *Дивослово*. 2008. № 9. С. 13–14.
12. Навозняк Л. Л. Особливості морального виховання учнів засобами фольклору в педагогічній спадщині В. Сухомлинського. *Педагогічний дискурс*. 2011. Вип. 10. С. 346–349.

12. Інформаційні ресурси

<http://mon.gov.ua>

<https://naurok.com.ua/>

<https://vseosvita.ua/>

<https://www.schoollife.org.ua/>

<https://osvita.ua/legislation/>

e-pidruchnyky.net

Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова” URL :
<http://www.ukrbook.net/>

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника URL :
<http://www.lsl.lviv.ua/>

Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека. URL : <https://lonpb.com.ua/>

Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка URL :
<https://lnulibrary.lviv.ua/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>